

Konferencja Naukowa "Górnictwo 2002".
Kraków 8 listopada 2002, Wyd. Instytutu GSMiE PAN. Kraków 2002, s. 21-33.

Wiesław BLASCHKE¹

PRZEPISY POMOCOWE DLA GÓRNICTWA W UNII EUROPEJSKIEJ A REFORMA GÓRNICTWA WĘGLA KAMIENNEGO W POLSCE

Streszczenie

W najbliższych latach Polska przystąpi do Unii Europejskiej. Zasady pomocowe Unii będą musiały być stosowane dla nierentownych polskich kopalń węgla kamiennego. W wyniku prowadzonych od 1992 roku procesów restrukturyzacyjnych większość kopalń prawdopodobnie uzyska pełną lub częściową rentowność. Kopalnie, których koszty pozyskania węgla będą wyższe niż ceny węgla importowanego, będą podlegały likwidacji. Część z tych kopalń może znaleźć się w unijnych planach dostępu do zasobów paliw. Plany te związane są z bezpieczeństwem energetycznym UE. Dla zabezpieczenia limitów wydobywczych gwarantujących dostęp do zasobów wybrane kopalnie będą mogły otrzymywać pomoc państwa. Plany te powinny znaleźć się w programach restrukturyzacji na lata po przystąpieniu do Unii. W referacie omówiono zasady pomocowe dla górnictwa węgla kamiennego obowiązujące w krajach unijnych ze szczególnym zwróceniem uwagi na nową (2002 r.) Regulację Rady w tym zakresie.

Słowa kluczowe: Węgiel kamienny, pomoc państwa, regulacje UE

Wprowadzenie

Problem funkcjonowania górnictwa węgla kamiennego w krajach Europy Zachodniej rozwiązywany był począwszy od zakończenia II wojny światowej. 18 kwietnia 1951 roku sześć państw założycielskich powołało Traktatem Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (ECSC). Traktat, w nieco patetycznych zdaniach, stwierdził, że „*zdecydowano zastąpić historyczną rywalizację połączeniem zasadniczych interesów; stworzenie, poprzez powołanie wspólnoty gospodarczej, bazy dla szerszej i głębszej wspólnoty wśród ludzi podzielonych krwawym konfliktem; oraz położenie fundamentów dla inwestycji, które dadzą kierunek dla przeznaczenia dzielonego wspólnie od tamtej chwili*”. Organizacja ta opiera się na wspólnym rynku, wspólnych celach i wspólnych instytucjach. Uznano, że „*węgiel i stal stanowią fundamenty, na których zbudowano Europę*”. Traktat ECSC został zawarty na okres 50 lat i obowiązywał do 23 lipca 2002 roku.

Interesujące są zapisy roli, jaką Europejska Wspólnota Węgla i Stali, przewidywała dla górnictwa węgla kamiennego. Niektóre z nich przytoczono poniżej:

- zapewnienie systematycznych dostaw na wspólny rynek,
- zapewnienie, że wszyscy konsumenci działający na porównywalnych zasadach na wspólnym rynku posiadają równy dostęp do źródeł produkcji,
- zapewnienie ustalenia najniższych cen,
- zapewnienie utrzymania warunków, które zachęcą przedsiębiorstwa do rozwoju i do poprawy ich potencjału produkcyjnego,

¹ Prof. dr hab. inż., Zakład Ekonomiki i Badań Rynku Paliwowo-Energetycznego
Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków
Recenzował prof. dr hab. inż. Roman Ney

- promocja lepszych warunków pracy oraz poprawa standardu życia pracowników,
- promocja wzrostu handlu międzynarodowego,
- promocja systematycznego rozwoju i modernizacji produkcji.

Zgodnie z tymi założeniami przemysł węglowy rozwijał się i co ważniejsze — miał ogromne znaczenie w gospodarce państw członkowskich. Podobnie zresztą rozwijał się przemysł górniczy w Polsce stając się podstawą najpierw odbudowy kraju, a następnie był motorem jego uprzemysłowienia. To już historia, ale warto o tym pamiętać, zwłaszcza w dzisiejszych czasach, gdy górnictwo zaczyna być postrzegane jako kłopotliwa gałąź przemysłu.

Górnictwo węgla kamiennego już siedem lat po podpisaniu Traktatu ECSC, tzn. od 1958 roku zaczęło przeżywać pierwsze trudności. Można określić przynajmniej trzy przyczyny. Po pierwsze konkurencją dla węgla stała się, tania w ówczesnym czasie, ropa i gaz. Po drugie górnictwo węglowe zaczęło być rozwijane bardzo intensywnie w innych krajach i zaczął wzrastać import, do Europy Zachodniej, węgla z krajów trzecich. Po trzecie w Europie zostały już wyeksploatowane najłatwiej dostępne pokłady węgla i wydobywanie węgla zaczęło się odbywać w coraz trudniejszych warunkach geologiczno-górnictwowych, skutkiem czego zaczęły rosnąć koszty jego wydobywania. Europa Zachodnia stała przed koniecznością nowego spojrzenia na górnictwo węgla kamiennego.

Polityka Wspólnoty w stosunku do górnictwa węgla kamiennego (do 2002 roku)

W okresie tworzenia Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali węgiel kamienny wydobywany był w większości krajów członkowskich. Po rozszerzeniu EWG węgiel był wydobywany w 12 krajach. Z końcem lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku wydobywanie węgla we Wspólnocie wynosiło 0,5 mld ton rocznie, a zatrudnienie wynosiło 1,86 mln ludzi.

Rosnący nacisk ropy i gazu na rynkach paliwowych, zagrożenie ze strony importu oraz rosnące koszty wydobywania własnego węgla wymusiły konieczność podjęcia na ogromną skalę procesów restrukturyzacji. Obejmowała ona także ograniczenie działalności kopalń o najwyższych kosztach wydobywania węgla. Procesowi restrukturyzacji towarzyszyła znacząca pomoc finansowa przyznawana górnictwu. Mimo przeprowadzonego procesu restrukturyzacji, modernizacji i racjonalizacji ogromna część produkcji węgla kamiennego Wspólnoty pozostała niekonkurencyjna w stosunku do importu z krajów trzecich. Mimo uzyskania znaczącej poprawy wydajności stało się oczywiste, że trzeba będzie dokonać znaczącej redukcji w zatrudnieniu oraz stopniowo zamykać kopalnie przynoszące największe straty. Proces ten ze względów społeczno-politycznych, socjalnych i regionalnych postanowiono rozłożyć na wiele lat. Zdano też sobie sprawę, że bez pomocy państwa zamierzenia te będą nierealne.

Wprowadzenie pomocy państwa dla przemysłu węglowego naruszało jednak zapisy traktatowe ECSC. Artykuł 4(c) Traktatu stwierdza jednoznacznie „*dotacje lub środki pomocowe przyznane przez państwo w jakiegokolwiek formie uznawane są za niezgodne z wspólnym rynkiem węgla i stali i zgodnie z tym zostaną usunięte i zakazane w ramach UE, zgodnie z treścią tego Traktatu*”.

Analizując sytuację przemysłu górniczego, a także przemysłu stalowego, Komisja UE postanowiła przyjąć ogólne decyzje wytyczające dyspozycje i kryteria w zakresie przyznawania pomocy publicznej. Traktat o Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali w art. 95 prawnie gwarantuje możliwość pomocy państwa, ale pomoc ta gwarantowana jest tylko wtedy, jeżeli wspiera działania mające na celu uzyskanie gospodarczej rentowności, rozwiązywanie problemów społecznych i regionalnych (pojawiających się w wyniku zamykania przemysłów), oraz dostosowywania się do nowych norm w zakresie ochrony środowiska. Wykorzystując artykuł 95 Traktatu ECSC uznano, że pomoc dla przemysłu węglowego może być uważana za zgodną z odpowiednim działaniem wspólnego rynku, jeżeli przyczyni się do osiągnięcia przynajmniej jednego z podanych poniżej celów:

- poprawę opłacalności ekonomicznej pozwalającej na stopniowe zmniejszenie pomocy w świetle cen węgla na rynkach międzynarodowych,
- rozwiązanie społecznych i regionalnych problemów spowodowanych redukcją działalności jednostek produkcyjnych,

- dostosowanie przemysłu węglowego do standardów ochrony środowiska.

Przyznanie pomocy odbywa się na podstawie udzielonego zezwolenia, a finansowane być musi z narodowych, regionalnych lub lokalnych budżetów. Problemy związane z funkcjonowaniem górnictwa rozwiązywane zaczęły być począwszy od 1960 roku [1]. Następnie Komisja precyzowała zasady udzielania pomocy w oficjalnych Decyzjach. Podejmowano je kolejno: I — 17.02.1965 [2], II — 22.12.1970 [3], III — 22.02.1976 [4], IV — 30.06.1986 [5], V — 21.12.1993 [6], VI — 23.07.2002 [7]. Kolejno podejmowane Decyzje aktualizowały sposób udzielania pomocy w zależności od rozwoju sytuacji na rynku węglowym, a także od zdobytych doświadczeń w realizacji poprzednio obowiązujących zasad. Każdy nowy zbiór praw, dotyczących pomocy, opracowywany był zgodnie z ogólnym rozwojem ekonomicznym, a zwłaszcza z rozwojem rynku elektroenergetycznego.

Do końca 2002 roku obowiązuje przedłużona Decyzja 3632/93/ECSC. Formalnie 24.07.2002 weszła Regulacja Rady [7], ale ze względów praktycznych zacznie być ona stosowana od 1 stycznia 2003 roku.

Decyzja 3632/93/ECSC zbiegła się z pierwszym programem restrukturyzacji polskiego górnictwa węgla kamiennego. Polska już w tym czasie zamierzała przystąpić do Wspólnoty. Wydawało więc się logiczne, że zasady pomocowe powinny być uwzględniane w programach restrukturyzacyjnych. Nie chodzi tu w tej chwili o przyznawanie pomocy zgodnie z zasadami unijnymi, ale o dostosowanie funkcjonowania krajowego górnictwa pod względem formalnym do tych zasad. Należy więc zasygnalizować o jakich zasadach jest mowa.

Unia Europejska wyraża zgodę na udzielanie pomocy państwa na następujące cele:

- pomoc operacyjna,
- pomoc na ograniczenie działalności,
- pomoc na pokrycie kosztów wyjątkowych,
- pomoc na badania i rozwój,
- pomoc na ochronę środowiska.

Jest oczywiste, że kopalnie (przedsiębiorstwa górnicze) potrzebujące pomocy charakteryzują się wyższymi wydatkami na wyprodukowanie węgla od wpływów ze sprzedaży tego węgla. Są to po prostu tzw. kopalnie nierentowne nazywane deficytowymi. Aby mogły one funkcjonować muszą pozyskać środki na pokrycie różnicy, tzn. na wyrównanie strat. Inaczej, w gospodarce rynkowej, muszą wcześniej czy później zbankrutować. Jeżeli natomiast państwo uzna, że z jakichś względów (np. społecznych, bezpieczeństwa energetycznego, regionalnych itp.) powinny nadal funkcjonować, to ażeby uchronić je od bankructwa może, za zgodą Komisji UE, przyznać im pomoc. W nowej Regulacji mówi się już wprost o dotacjach — uprzednio ze względu na zapisy traktatowe słowo to było niewygodne. Udzielana pomoc jest ściśle określona i obejmuje dokładnie te cele i działania jakie zostały zapisane we wniosku na zgodę Komisji. Z tego też względu nie ma w Decyzji zapisu np. pomoc na restrukturyzację ale są zapisy konkretne o rodzajach udzielanej pomocy.

Pomoc operacyjna to pomoc mająca na celu pokrycie różnicy pomiędzy kosztami produkcji i ceną sprzedaży. Interesujący jest zapis dotyczący ceny węgla. W gospodarce rynkowej ceny węgla są cenami rynkowymi negocjowanymi pomiędzy zainteresowanymi stronami. Formalnie nie można ich (cen) stronom narzucać. Ale artykuł o pomocy operacyjnej mówi, że przyznana pomoc nie może spowodować, że ceny dostaw węgla Wspólnoty będą niższe od cen węgla tej samej jakości z krajów trzecich. Zapis ten jest konsekwencją ustaleń traktatowych o nieuczciwej konkurencji na ogólnym rynku — węgiel dotowany i sprzedawany po niższych cenach byłby taką nieuczciwą konkurencją. Aby to podkreślić artykuł o pomocy operacyjnej mówi, że ceny sprzedaży są dowolnie ustalane pomiędzy stronami zawierającymi umowę ale w świetle warunków dominujących na rynku światowym. Przyznanie zgody na pomoc operacyjną przesądza właściwie rezultaty negocjacji o cenach węgla. Cena nie może być niższa niż to co my nazywamy paritetem importowym, ale też nie powinna być wyższa gdyż wtedy węgiel Wspólnoty przestanie być konkurencyjny z węglem importowanym, a i otrzymana pomoc będzie mniejsza. Zgoda na pomoc operacyjną wymaga złożenia wniosku wypełnionego na szczegółowych formularzach przygotowanych przez Komisję. Ponieważ we wniosku można tylko

przewidzieć dochód wypłacona pomoc uzależniona jest od rocznych poprawek. Wnioski poprawkowe składa się najpóźniej na koniec następnego roku po roku, na który pomoc została przyznana. Poza szczegółowymi informacjami dotyczącymi kalkulacji przewidywanych kosztów produkcji i dochodu (podawanych w tonach paliwa umownego, a nie rzeczywistego) państwa członkowskie muszą, dla każdego przedsiębiorstwa węglowego, przedstawić Komisji plany modernizacji, racjonalizacji i restrukturyzacji i wykazać poprawę rentowności przedsiębiorstwa redukując koszty produkcji.

Te procedury, wprowadzane obligatoryjnie po akcesie, dla polskich kopalń oznaczają opanowanie sposobu ich przygotowania, zmianę systemu kontowania kosztów, wprowadzenie innej niż dotychczas statystyki, wprowadzenie zasady podawania danych ekonomicznych na tonę paliwa umownego a także podawania parametrów jakościowych węgla w stanie suchym a nie jak dotychczas w stanie roboczym. Dziwić się tylko można, że procedury te nie zostały uwzględnione w programie reformy górnictwa, który obowiązuje w latach 1998—2002.

Pomoc na ograniczenie działalności ma na celu pokrycie kosztów produkcyjnych przedsiębiorstw lub jednostek produkcyjnych, które nie są w stanie poprawić swej rentowności. Aby uzyskać zgodę na jej przyznanie przedstawiony być musi plan zamknięcia kopalni. Zgodnie z omawianą Decyzją termin likwidacji kopalni musiał być ustalony przed datą wygaśnięcia Decyzji (23.07.2002 r.). Ale przygotowano też pewną furtkę wyjścia. Mianowicie pomoc może być dalej przyznawana, jeżeli będzie uzasadniona wyjątkowymi przyczynami społecznymi i regionalnymi oraz gdy kopalnia jest przedmiotem stopniowego i stałego planu redukcji działalności przed wygaśnięciem Decyzji.

Pomoc w celu pokrycia kosztów wyjątkowych ma na celu pokrycie kosztów powstających lub powstałych w wyniku modernizacji, racjonalizacji lub restrukturyzacji przemysłu węglowego ale nie dotyczących bieżącej produkcji. Rodzaje powstałych skutków są szczegółowo opisane (np. sfinansowanie systemu pomocy społecznej itd.). Aby dostać taką zgodę rządy państw przedstawić muszą Komisji konieczne dane podstawowe i szczegóły kalkulacji proporcji pomiędzy obciążeniami i zyskami przypadającymi na jednego górnika. Wydaje się, że chodzi tu o rachunek korzyści przyznania i nieprzyznania takiej pomocy.

Pomoc na badania i rozwój ma na celu pokrycie wydatków na projekty badawcze i rozwojowe. Przeprowadzając restrukturyzację trzeba bazować na rezultatach i wynikach prowadzonych w tym celu prac. Kopalnie nie posiadają na to środków, gdyż nie da się ich uzasadnić kosztami bieżącej działalności produkcyjnej. I aby uzyskać środki na sfinansowanie tych prac trzeba otrzymać odpowiednią pomoc. Wspólnota ustaliła zasady o pomocy państwa na badania i rozwój. Wniosek pomocowy musi spełniać te reguły.

Pomoc na ochronę środowiska ma na celu ułatwienie dostosowania funkcjonowania kopalni (restrukturyzowanej lub likwidowanej) do standardów ochrony środowiska. Dotyczy to istniejących instalacji. Uzyskanie tej pomocy jest uwarunkowane dostosowaniem wniosku o pomoc do zasad ustalonych przez Wspólnotę w zakresie pomocy państwowej na te cele. Obserwując imponujące rezultaty rekultywacji terenów pogórnich (np. w Niemczech) należy uzmysłowić sobie, że prace te sfinansowane zostały z przyznanych środków pomocowych.

Komisja UE wyraża zgodę na udzielenie pomocy po analizie wniosków pod kątem czy załączone plany spełniają kryteria pomocowe i czy są one zgodne z celami ogólnymi i szczegółowymi wynikającymi z Decyzji. Komisja ma trzy miesiące na wyrażenie opinii, ale nie ustosunkowuje się do skuteczności środków planowanych na osiągnięcie tych celów. Komisja może uznać, że złożone informacje są niewystarczające i zażądać dalszych informacji, które trzeba będzie dostarczyć w ciągu miesiąca od takiej prośby. Każda prośba ze strony Komisji o dalszą informację spowoduje ponowne rozpoczęcie trzymiesięcznego okresu oczekiwania na zgodę. Pomoc można przyznać dopiero po uzyskaniu zgody. Nie można przydzielić pomocy przed zatwierdzeniem jej przez Komisję. Jeżeli środki byłyby wcześniej przekazane, będą one musiały być zwrócone do Komisji i trzeba będzie zapłacić dodatkową karę jak za nieuczciwy zysk (wg zasad UE).

Realizacja planów pomocowych jest regularnie monitorowana, dotyczy to zwłaszcza sprawdzania czy środki zostały wykorzystane zgodnie ze złożonym wnioskiem.

Jak z powyższych, przytoczonych syntetycznie uwag wynika, uzyskanie zgody na pomoc obwarowane jest szeregiem ograniczeń i dość złożoną biurokracją. Ale żeby kopalnie nierentowne mogły funkcjonować, po przystąpieniu do Unii, nie będzie innego wyjścia. Trzeba będzie dobrze opanować procedury unijne i starać się o zgodę na pomoc.

Zupełnie innym problemem jest to czy budżety narodowe, regionalne lub lokalne będą posiadały środki na udzielanie pomocy i czy zechcą o taką pomoc wystąpić. Jest to istotne pytanie, gdyż jak wiadomo w gospodarce rynkowej nie mogą, na dłuższą metę, funkcjonować deficytowe przedsiębiorstwa. Obecna praktyka tworzenia coraz większych zobowiązań nie będzie, jak się wydaje, możliwa. Kopalnie otrzymają albo pomoc operacyjną, albo pomoc na likwidację. Trzeciej drogi prawo unijne nie przewiduje. Przy braku środków pomocowych nastąpić musi bankructwo.

Do terminu zadeklarowanego przez Rząd wstąpienia do Unii zostało niewiele czasu. Nieodpowiedzialnością jest więc brak działań dostosowujących kopalnie do funkcjonowania według zasad Wspólnoty. Chyba że do czasu akcesu wszystkie kopalnie zostaną zrestrukturyzowane i albo staną się rentowne albo zostaną zlikwidowane. Wówczas zasady pomocowe stosowane w górnictwie unijnym nie będą potrzebne.

Zmiana podejścia Wspólnoty do przemysłu węglowego

W Zielonej Księdze — Polityka energetyczna Unii Europejskiej opracowanej przez Komisję Europejską [8] na przełomie lat 1994/95 stwierdza się, że Wspólnota jest odpowiedzialna za energię. Polityka ta ma na celu zapewnienie energii w sposób najbardziej ekonomicznie opłacalny dla finalnego użytkownika bez względu na to czy jest to przemysł o wysokim zużyciu energii czy też osoba prywatna. Zwrócono też uwagę, że ważnym elementem polityki energetycznej jest polityka zagraniczna. Wywiera ona wpływ na dostępność energii ze źródeł zewnętrznych. Wówczas (1995 r.) udział zewnętrznych źródeł wynosił około 50%. Analiza sytuacji międzynarodowej spowodowała już w 2000 roku wypracowanie poglądu na konieczności przyjęcia strategii ukierunkowanej na poprawę bezpieczeństwa podaży energetycznej. Stwierdzono, że Unia Europejska jest coraz bardziej uzależniona od państw spoza Unii w zakresie podaży energii pierwotnej. Już Zielona Księga Komisji zasugerowała przeanalizowanie, czy dla bezpieczeństwa energetycznego należy utrzymać dostęp do zasobów węglowych Wspólnoty oraz czy utrzymać minimalny potencjał produkcyjny. Prace w tym zakresie zostały przyspieszone w ostatnich dwu latach, gdyż wiadomo było, że 23 lipca 2002 roku wygasł Traktat ECSC, a wraz z nim Decyzja o zasadach udzielania pomocy dla przemysłu węglowego.

Jako część działań ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa podaży energetycznej w krajach UE Komisja zaproponowała [9] środki mające na celu stworzenie własnej bazy źródeł energii pierwotnej; dotyczy ona węgla i źródeł odnawialnych. Jest to istotna zmiana stanowiska UE mimo uznania, że światowy rynek węglowy jest rynkiem aktualnie stabilnym i konkurencyjnym, charakteryzującym się obfitą bazą zasobową oraz znacznym zróżnicowaniem podaży pod względem geopolitycznym. Niemniej jednak zdano sobie sprawę, że zakończenie produkcji węgla w UE spowoduje całkowitą zależność od importowanego węgla z krajów trzecich. Może to przynieść ryzyko i niepewność co do długoterminowego bezpieczeństwa podaży energetycznej Unii Europejskiej. Komisja (ustami swej wiceprezes L. de Palacio) podkreśliła, że „zasadniczą rzeczą jest utrzymanie minimalnego poziomu produkcji energii pierwotnej w Europie w nadchodzących latach celem ochrony przed niepewnościami zbyt dużej zależności od świata zewnętrznego”, „węgiel musi pozostać potencjalnie dostępnym źródłem energetycznym w celu zagwarantowania większej niezależności od dostaw zewnętrznych”. Podkreślić należy, że zwrócono uwagę na międzynarodowe zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego Unii już na półtora miesiąca przed tragedią 11 września. Zresztą w kolejnej Zielonej Księdze dotyczącej europejskiej strategii ku bezpieczeństwu podaży energii, przyjętej przez Komisję w końcu listopada 2000 roku [10], stwierdzono, że „w obliczu braku konkurencyjności należy podjąć trudne decyzje co do przyszłości europejskiego przemysłu węglowego” i dalej, że ze względu na bezpieczeństwo podaży „jedyną ścieżką, która pozostaje do rozeznania mogłoby okazać się — utrzymanie dostępu do pewnych rezerw”. W konsekwencji założono „utrzymanie minimalnego potencjału produkcji węgla przy zasto-

sowaniu odpowiednich świadczeń socjalnych, co zapewniłoby utrzymanie sprzętu i zagwarantowałyby kontynuację działalności na dobrym poziomie wybranych kopalń, jednocześnie pozwalając na utrzymanie europejskiej technologii na wiodącej pozycji w zakresie urabiania i czystego spalania węgla”.

Prowadzona w UE dyskusja, dogłębna analiza problemu, wcześniejsza prezentacja projektu regulacji wraz z uzasadnieniem [11] doprowadziła do powstania Decyzji Komisji [12] pod nazwą Regulacja Rady dotycząca pomocy państwa dla przemysłu węglowego.

Nowa Regulacja Unii dotycząca pomocy państwa dla przemysłu węglowego

W lipcu 2002 roku wygasł Traktat Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, a wraz z nim Decyzja Komisji nr 3632/93 dotycząca pomocy państwa dla przemysłu węglowego. Od następnego dnia (tzn. od 24.07) zaczęła obowiązywać nowa decyzja „Regulacja Rady”.

W preambule Regulacji w 24 punktach przytoczono uzasadnienia jej wprowadzenia. A oto niektóre z nich:

- wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego UE, które podkreśla zasada ogólnej ostrożności, uzasadnia utrzymanie produkcji węgla wspomaganej dzięki pomocy państwa,
- istnieje potrzeba kontynuowania procesu restrukturyzacji przemysłu węglowego przy założeniu, że w przyszłości znaczna część produkcji węgla we Wspólnocie pozostanie nadal niekonkurencyjna w stosunku do węgla z importu,
- produkcja węgla dotowanego musi być ograniczona do tego co jest rzeczywiście konieczne, aby przyczynić się do wzmocnienia bezpieczeństwa podaży energetycznej,
- pomoc przyznawana przez państwa członkowskie będzie ograniczona do produkcji węgla tam, gdzie górnictwo jest częścią planu zachowania dostępu do zasobów,
- pomoc państwa na wspomaganie zachowania dostępu do zasobów węgla powinna być skierowana do tych jednostek produkcyjnych, które mogłyby działać na ekonomicznie zadowalających warunkach, a więc niekoniecznie muszą być rentowne,
- uznaje się pomoc na pokrycie kosztów początkowych inwestycji, dla jednostek rentownych lub bliskich rentowności, dla wdrożenia niezbędnych inwestycji technicznych dla zachowania konkurencyjnego potencjału produkcyjnego,
- jednostki produkcyjne muszą móc korzystać z pomocy dla złagodzenia społecznych i regionalnych konsekwencji ich zamykania,
- przedsiębiorstwa będą uprawnione do pomocy na pokrycie kosztów nadzwyczajnych, a w szczególności odziedziczonych zobowiązań,
- pomoc państwa dla sektora węglowego nie może wpływać na wybór dostawy energii pierwotnej przez producentów energii elektrycznej,
- ceny i ilości węgla muszą być swobodnie uzgadniane pomiędzy stronami zawierającymi kontrakty — ale w świetle przeważających warunków na rynku światowym, a więc będą w zasadzie równe cenom importowanego węgla o zbliżonych parametrach jakościowych,
- ilość dotowanego węgla ma pomóc zachować wyjątkową pozycję europejskiego górnictwa i technologii czystego spalania węgla, aby umożliwić ich transfer do głównych obszarów produkcji węgla poza UE,
- pozostaną czynne tylko te jednostki produkcyjne, które dokonały znacznego postępu w przeszłości by poprawić swą rentowność,
- państwa członkowskie do końca 2004 roku podadzą, wymienione z nazwy, zakłady produkcyjne wchodzące do planów utrzymania dostępu do zasobów węgla lub do planów zamykania potencjału wydobywczego,
- państwa członkowskie będą regularnie dostarczać Komisji UE zbiorcze raporty ukazujące wszystkie szczegóły bezpośredniej i pośredniej pomocy jaką zamierzają udzielić przemysłowi węglowemu.

Regulacja Rady precyzuje, że pomoc może być przeznaczona na pokrycie kosztów pozyskania węgla wykorzystywanego do produkcji energii elektrycznej, łącznej produkcji ciepła i elektryczności, produkcji koksu, opalania pieców hutniczych w przemyśle stalowym.

Regulacja Rady przewiduje następujące rodzaje pomocy:

- pomoc na redukcję działalności,
- pomoc na utrzymanie dostępu do zasobów:
 - pomoc na wstępne inwestycje,
 - pomoc na bieżącą produkcję,
- pomoc na pokrycie nadzwyczajnych kosztów.

Pomoc na redukcję działalności może być przyznana dla jednostek produkcyjnych objętych planem likwidacji o ostatecznym terminie zakończenia działalności do końca 2007 roku. Zgłaszana wielkość pomocy podawana ma być na tonę ekwiwalentu węgla (w tonach paliwa umownego) i ma być przeznaczona na pokrycie różnicy pomiędzy kosztami produkcji a przewidywanym dochodem na rok produkcyjny. Pomoc faktycznie wypłacona będzie oparta na rocznej korekcie w oparciu o faktyczne koszty i dochód. Pomoc nie może spowodować, że ceny węgla producentów Wspólnoty będą niższe od cen węgla podobnej jakości pochodzącego z krajów trzecich.

Pomoc na utrzymanie dostępu do zasobów przyznawana jest tylko wtedy, jeżeli pomoc rzeczywiście przyczyni się do utrzymania dostępu do zasobów. Pomoc można otrzymać albo na wstępne inwestycje, albo na bieżącą produkcję. Łączenie pomocy z obu tych tytułów nie będzie możliwe.

Pomoc na wstępne inwestycje przeznaczona jest dla jednostek produkcyjnych, które uzyskały poprzednio pomoc na podstawie Decyzji 3632/93 lub jej nie otrzymały, ale są w stanie wykazać (na podstawie opracowanych planów operacyjnych i planów finansowych), że osiągną pozycje konkurencyjne w stosunku do cen węgla z importu. Pomoc ta nie może przekroczyć 30% ogólnych kosztów odpowiedniego projektu inwestycyjnego. Pozostałe nakłady muszą pochodzić ze środków własnych.

Pomoc na bieżącą produkcję przeznaczona jest na pokrycie straty bieżącej produkcji, jeżeli jednostka objęta jest planem utrzymania dostępu do zasobów i w ramach limitów ilościowych rodzimego węgla produkowanego dla utrzymania tego dostępu. Pomoc będzie udzielana dla jednostek rokujących najlepsze perspektywy ekonomiczne.

Pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych przyznawana jest na cele nie związane z bieżącą produkcją, a wynikające z procesu restrukturyzacji i racjonalizacji. Nazwane one są odziedziczonymi zobowiązaniami. Są to wyłącznie koszty:

- koszty wypłaconych zasiłków z funduszu świadczeń socjalnych co wynikało z przejścia na emeryturę i rentę pracowników, którzy nie osiągnęli jeszcze ustawowego wieku emerytalnego,
- inne wydatki nadzwyczajne na pracowników, którzy stracili swoją pracę w wyniku restrukturyzacji i racjonalizacji,
- wypłaty rent i emerytur i innych zasiłków (wynikających z innych przepisów niż ustawa) pracownikom, którzy utracili swoją pracę w wyniku procesu restrukturyzacji i racjonalizacji oraz pracownikom uprawnionym do wypłat takich świadczeń przed procesem restrukturyzacji,
- koszty poniesione przez przedsiębiorstwa z tytułu przeprowadzonych przeszkoleń, które miały na celu pomoc w znalezieniu nowej pracy poza górnictwem,
- zapewnienie deputatu węglowego pracownikom, którzy stracili swoją pracę w wyniku restrukturyzacji i racjonalizacji oraz pracownikom uprawnionym do otrzymania takiego świadczenia przed procesem restrukturyzacji,
- pozostałe koszty wynikające z przepisów administracyjnych, prawnych lub podatkowych,
- koszty dodatkowych prac mających na celu zabezpieczenie podziemia kopalń, a które wynikają z likwidacji kopalń,
- koszty szkód górniczych pod warunkiem iż zostały spowodowane przez jednostki produkcyjne podlegające likwidacji z tytułu procesu restrukturyzacji,
- koszty związane z rekultywacją terenów pokopalnianych, a mianowicie:

- koszty pozostałe wynikające z płatności na rzecz organizacji odpowiedzialnych za dostawy wody i za usuwanie wody odpadowej,
 - inne pozostałe koszty wynikające z dostaw wody i usuwania wody odpadowej;
- pozostałe koszty na pokrycie ubezpieczenia zdrowotnego byłych górników,
 - pozostałe koszty deprecjacji, pod warunkiem że jest ona wynikiem likwidacji jednostek produkcyjnych (bez uwzględnienia jakiegokolwiek rewaloryzacji jak to miało miejsce od 1 stycznia 1994 roku i która przekraczała stopę inflacji),
- a także koszty poniesione przez kilka przedsiębiorstw:
- wzrostu wysokości składek, poza ustawowym systemem, na pokrycie kosztów bezpieczeństwa socjalnego, w wyniku zmniejszenia się ilości płatników w następstwie restrukturyzacji,
 - wydatków wynikających z restrukturyzacji, na dostawę wody i usuwanie zanieczyszczonych wód,
 - wzrostu wysokości składek dla firm odpowiedzialnych za dostarczanie wody oraz usuwanie wód zanieczyszczonych, pod warunkiem że ten wzrost jest wynikiem redukcji produkcji węgla, co wynika z procesu restrukturyzacji.

Warunki uzyskania zgody na świadczenie dotacji

W myśl nowej Regulacji państwa członkowskie, które zamierzają udzielić pomocy swemu przemysłowi węglowemu, muszą dostarczyć Komisji wszelkie informacje dotyczące aktualnej sytuacji energetycznej. Informacje te mają uzasadnić szacunkowy potencjał produkcyjny tworzący część planu dostępu do zasobów i minimalny poziom produkcji zabezpieczający ten dostęp. Niezbędne jest określenie rodzajów pomocy uwzględniających specyfikę przemysłu węglowego w każdym kraju członkowskim. Podane muszą być koszty produkcji obliczone zgodnie z trzymiesięcznym wstępnym rachunkiem kosztów przekazywanym Komisji przez przedsiębiorstwa górnicze. Podane być mają także szczegóły związane z obliczaniem przewidywanych kosztów produkcji. Państwa członkowskie muszą ponadto podać informacje odnośnie redukcji emisji gazów cieplarnianych wynikających z wdrożenia technologii czystego spalania węgla.

Państwa członkowskie są zobowiązane do przedłożenia zaświadczenia na temat całej pomocy finansowej w roku, w którym zamierzają ją przyznać. Po roku będzie trzeba przysłać zawiadomienie o wysokości wypłaconej kwoty oraz wyczerpującą informację na temat środków faktycznie wypłaconych. Zgłaszając pomoc oraz składając oświadczenie o środkach faktycznie wypłaconych państwa członkowskie muszą dostarczyć wszystkie informacje konieczne dla celów weryfikacji warunków i kryteriów przyznawania odpowiedniego rodzaju pomocy.

Dla uzyskania zgody na udzielenie pomocy na redukcję działalności należy, jako minimum uwzględnić we wniosku:

- wskazanie jednostek produkcyjnych,
- rzeczywiste lub oszacowane koszty produkcji każdej jednostki produkcyjnej na rok produkcyjny; koszty te wyliczone będą zgodnie z unijnymi standardami,
- szacunkową produkcję węgla w ciągu roku produkcyjnego jednostek produkcyjnych tworzących przedmiot planu likwidacji,
- szacunkową kwotę pomocy na redukcję działalności na dany rok produkcyjny.

Dla uzyskania zgody na udzielenie pomocy na utrzymanie dostępu do zasobów, jako minimum, należy we wniosku uwzględnić:

- obiektywne kryteria wyboru, które spełnić mają jednostki produkcyjne ażeby zostały włączone do tego planu,
- wskazanie jednostek produkcyjnych lub grup jednostek produkcyjnych w tym samym przedsiębiorstwie górniczym, spełniającym takie kryteria wyboru,
- oszacowane lub rzeczywiste koszty produkcji dla każdej jednostki produkcyjnej na rok produkcyjny; koszty te wyliczone będą zgodnie z unijnymi standardami,

- plan operacyjny i plan finansowy dla każdej jednostki produkcyjnej lub grupy jednostek produkcyjnych w tym samym górniczym przedsiębiorstwie, odzwierciedlające zasady budżetowe państw członkowskich,
- szacunkowy potencjał produkcyjny na dany rok produkcyjny jednostek lub grup jednostek produkcyjnych w tym samym przedsiębiorstwie górniczym, tworzących plan utrzymania dostępu do zasobów węgla,
- szacowaną kwotę pomocy dla celów utrzymania dostępu do zasobów na każdy rok produkcyjny,
- odpowiedni udział własnych zasobów węgla oraz energii odnawialnej, w odniesieniu do wielkości krajowych pierwotnych źródeł energii, które przyczyniają się do celu bezpieczeństwa energetycznego w ramach harmonijnego (wszechstronnego) rozwoju, oraz ich spodziewany trend zwykły lub malejący.

Regulacja przewiduje, że Komisja będzie weryfikować zgłaszane środki, a podejmować będzie decyzje zgodnie z wymogami regulacyjnymi Unii Europejskiej [13]. Regulacja [13] zawiera przepisy procedur podejmowania takich decyzji.

Skutki działania Regulacji oceniane będą na podstawie Raportu przedkładanego Parlamentowi, Radzie, Komitetowi ds. Społeczno-Ekonomicznych oraz Komitetowi ds. Regionów. Raport ma być wykonany do 31.12.2006 roku. Komisja dokona także oceny wyników restrukturyzacji przemysłu węglowego w świetle zastosowanych środków pomocowych. Komisja oceni także skutki, zastosowania pomocy, w odniesieniu do jednolitego rynku (UE). Na podstawie tego Raportu Komisja może zaproponować zmiany w Regulacji mogące wejść w życie od 1.01.2008 roku. Zmiany takie uwzględnić będą zasadę redukcji pomocy oraz będą wynikać z konsekwencji społecznych, regionalnych i kontekstu energetycznego.

Restrukturyzacja polskiego górnictwa węglowego w świetle zasad UE

Dotychczasowe programy reformy krajowego górnictwa nie uwzględniały ewentualnej konieczności dostosowania jednostek produkcyjnych (kopalń) do zasad pomocowych obowiązujących w Unii Europejskiej. Być może odległy (w 1991 roku) termin przystąpienia Polski do Wspólnoty nie wymusił podjęcia natychmiastowych działań.

Analizując kolejne programy reformatorskie łatwo było zauważyć, że osiągnięte wyniki nie spełniają oczekiwań autorów programów. Górnictwo także nie osiągnie rentowności po zakończeniu programu 1998—2002. Projekt następnego programu (2003—2006) przesuwając termin osiągnięcia rentowności na 2004 rok, ale sygnalizuje się możliwość strat na operacjach finansowych i na działalności pozaoperacyjnej jeszcze do 2006 roku.

Nieuwzględnienie zasad pomocowych UE w kolejnych programach reformy górnictwa było uzasadnione przekonaniem (zapisy programów), że górnictwo stanie się rentowne przed przystąpieniem do UE, a kopalnie uznane za trwale nierentowne zostaną do tego czasu zlikwidowane. Obecnie wydaje się, że cel ten nie będzie osiągnięty. Nie wdając się w rozważania ekonomiczne, prawie nieistniejące w dotychczasowych programach, państwo będzie prawdopodobnie zmuszone do utrzymania pewnej ilości nierentownych kopalń. Wymusić to mogą względy społeczno-socjalne.

W programie Reforma górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2003—2006, ujawnionym 18 lipca 2002 roku, powinno się rozważyć także wariant — jak funkcjonować ma górnictwo po przystąpieniu do UE. Ma to być podobno już w 2004 roku, a więc przygotowywany program reformy górnictwa do 2006 roku działać będzie jeszcze 2—3 lata po akcesie unijnym. Jeżeli tak się stanie to, podobnie jak w innych działach gospodarki, górnictwo będzie musiało funkcjonować według unijnych zasad.

Kopalnie, które do tego czasu uzyskują rentowność (ale nie na podstawie obecnego kryterium jednostkowych kosztów sprzedaży — takie kryterium nie będzie wówczas decydować o uznaniu kopalni za rentowną) nie będą zmuszone występować o zgodę na udzielenie pomocy. Mogą natomiast potrzebować pomocy np. na wstępne inwestycje lub pokrycie nadzwyczajnych kosztów.

Kopalnie, które będą nierentowne, a nie znajdują się na liście kopalń zabezpieczających dostępność do zasobów, będą musiały uzyskać pomoc na redukcję działalności (z podanym terminem ostatecznej likwidacji).

Kopalnie, które będą nierentowne, a znajdują się na liście kopalń zabezpieczających dostępność do zasobów, będą musiały starać się o zgodę na pomoc na bieżącą produkcję a prawdopodobnie także o pomoc na pokrycie nadzwyczajnych kosztów.

Nieuwzględnienie powyższych problemów w projekcie reformy do 2006 roku jest niezrozumiałe, żeby nie napisać nieodpowiedzialne. Rozpoczęcie prac, pozwalających górnictwu węglowemu na funkcjonowanie na wspólnym rynku po przystąpieniu do Unii, będzie zbyt późne i może okazać się katastrofą społeczno-gospodarczą. W tym miejscu należy przypomnieć, że problemy jakie wystąpią w krajowym górnictwie węgla kamiennego, a związane z przystąpieniem do Unii poruszane już były w uprzednich latach, między innymi w pracach [14—30]. Mimo że publikacje te były udostępniane decydentom, nie uznano za stosowne ich wykorzystanie przy tworzeniu polityki energetycznej w części dotyczącej paliw pierwotnych ani w ostatnich programach górniczych reform.

Podsumowanie

W artykule dokonano przeglądu zasad pomocowych Unii Europejskiej stosowanych do 23.07.2002 r. (z przedłużeniem do końca 2002 roku) oraz zatwierdzonej nowej Regulacji tych zasad obowiązujących od 24.07.2002 r. (a do praktycznego stosowania od początku 2003 roku).

Wyrażono zaniepokojenie, że zbliżający się termin przystąpienia Polski do Wspólnoty (2004 r.) nie znalazł odzwierciedlenia w nowym programie Reformy górnictwa (na lata 2003—2006). Trudno bowiem wyobrazić sobie, że polskie górnictwo węgla kamiennego będzie mogło funkcjonować inaczej niż uregulowania dotyczące górnictwa w krajach unijnych.

Rozwiązania unijne są znane od lat. Szkoda, że nie przeprowadzono symulacji funkcjonowania kopalń według zasad Decyzji 3632/93/ECSC. Łatwo byłoby wówczas określić kondycję poszczególnych kopalń według unijnych kryteriów. Autor jest przekonany, że wyprzedzające wdrożenie tych zasad w zupełnie innej sytuacji postawiłoby problem rentowności kopalń. Można by też było ocenić jakie niezbędne byłyby środki pomocowe dla określonych kopalń gdyby z różnych względów musiały one dalej funkcjonować. Według zasad unijnych podzielić można było kopalnie na trwale rentowne, przejściowo nierentowne i trwale nierentowne. Ułatwiło by to podejmowanie obiektywnych decyzji co do likwidacji nieefektywnych kopalń. Podjęte już decyzje autor uważa za nie w pełni uzasadnione (tzn. uważa je za nie udowodnione ekonomicznie).

Wstąpienie do Unii projektowane jest już za nieco więcej niż rok. Jest, jak się wydaje, ostatni dzwonek, aby zweryfikować stan krajowego górnictwa węgla kamiennego wg norm unijnych. Wskazać należy, po dokonaniu obliczeń wg unijnych standardów, kopalnie rentowne oraz kopalnie nierentowne. Najwyższy jest też czas na przeprowadzenie analiz i podjęcie wstępnych decyzji, które kopalnie będą wyznaczone jako zabezpieczające dostęp do zasobów, a które będą musiały zredukować działalność. Należy przeprowadzić symulacje niezbędnych środków pomocowych (zgodnie z regulacją Rady) i zastanowić się, czy budżet państwa będzie mógł takie środki zagwarantować. Rozważyć też trzeba będzie możliwość uzyskania pomocy z budżetów lokalnych. Pomoc dopuszczalna jest „w jakiegokolwiek postaci”, a więc pomoc lokalna wyrazić się może poprzez np. rezygnację z niektórych opłat i podatków. Pytanie czy to jest możliwe? Odpowiedzi udzielić mogłaby tylko analiza zysków i strat (utrzymywania kopalni czy jej likwidacja — z wszystkimi konsekwencjami politycznymi, społecznymi i ekonomicznymi). Nie są to błahe problemy, a i tak trzeba pamiętać, że na każdy taki krok wymagana będzie zgoda Komisji (UE).

Autor jest przekonany, że z analizami można zdążyć przed spodziewanym akcesem do Unii. Ale decyzje o podjęciu takich prac muszą być podjęte prawie natychmiast. Za rok będzie już za późno. Niniejszy artykuł ma to wszystkim (decydentom, związkom zawodowym, górnikom, władzom lokalnym, bankom itd.) uzmysłowić.

* * *

- [1] Protocol on energy issues of 24.04.1964. Official Journal No 69. 1964.
- [2] Decision No 3/65/ECSC. Official Journal No 31, 25.02.1965.
- [3] Decision No 3/71/ECSC. Official Journal L 3.5.01.1971.
- [4] Decision No 528/76/ECSC. Official Journal L 63, 11.03.1976.
- [5] Decision No 2064/86/ECSC. Official Journal L 177, 1.07.1986.
- [6] Decision No 3632/93/ECSC. Official Journal L 329, 30.12.1993.
- [7] Council Regulation (EC) No 1407/2002. Official Journal L 205, 2.08.2002.
- [8] Dok. COM (94) 659 Final. 11.01.1995.
- [9] Dok. IP/01/1080. 25.07.2001.
- [10] Dok. COM (2000) 769 Final. 29.11.2000.
- [11] Proposal for a Council Regulation of State and to the coal industry. COM (2001) 423 Final. 25.07.2001.
- [12] Council Regulation (EC) No 1407/2002 of 23 July 2002 on State and to the coal industry. Official Journal L 205. 2.08.2002.
- [13] Regulation (EC) No 659/1999.
- [14] Blaschke W., NEY R., MOKRZYCKI E. i in. — Formuły cenowe węgla kamiennego zmodyfikowane do wymogów sprawozdawczości Unii Europejskiej. Studia, Rozprawy, Monografie nr 57, Wyd. Instytut GSMiE PAN, Kraków 1998.
- [15] Blaschke W., GRUDZIŃSKI Z. — Parytet importowy węgla w świetle doświadczeń cenotwórstwa w Polsce i w Unii Europejskiej. Czasopismo Techniczne KTT nr 40—41, 1998.
- [16] Blaschke W. — Zarys problemu kontowania kosztów w przemyśle węglowym w świetle dyrektyw Unii Europejskiej. Mat. Szkoły Eksploatacji Podziemnej, 1999.
- [17] Blaschke W. — Krajowe formuły sprzedażne węgla kamiennego dostosowane do kontraktów na dostawy węgla produkowanego w Unii Europejskiej. Wiadomości Górnicze nr 9, 1999.
- [18] Blaschke W., OZGA-BLASCHKE U. — Funkcjonowanie kompleksu górniczo-koksowniczego w świetle przystąpienia do Unii Europejskiej. Karbo nr 7, 2000.
- [19] Blaschke W. — Problem cen i kosztów węgla kamiennego w świetle wymogów sprawozdawczości Unii Europejskiej. Mat. X. Konferencji Aktualia i perspektywy gospodarki surowcami mineralnymi. Sympozja i Konferencje nr 47, Wyd. Instytutu GSMiE PAN, Kraków 2000.
- [20] Blaschke W. — Dostosowanie formuł sprzedażnych węgla kamiennego energetycznego do wymogów sprawozdawczości Unii Europejskiej. XIV Konf. z cyklu „Zagadnienia surowców energetycznych w gospodarce krajowej”. Zakopane 2000, Sympozja i Konferencje nr 46, Wyd. Instytutu GSMiE PAN, Kraków 2000.
- [21] OZGA-Blaschke U. — Ceny węgla koksowego w świetle przepisów pomocowych dla górnictwa Unii Europejskiej. XIV Konf. z cyklu „Zagadnienia surowców energetycznych w gospodarce krajowej”. Zakopane 2000, Sympozja i Konferencje nr 46, Wyd. Instytutu GSMiE PAN, Kraków 2000.
- [22] LORENZ U. — Ceny węgla energetycznego w świetle przepisów pomocowych dla górnictwa Unii Europejskiej. XIV Konf. z cyklu „Zagadnienia surowców energetycznych w gospodarce krajowej”. Zakopane 2000, Sympozja i Konferencje nr 46, Wyd. Instytutu GSMiE PAN, Kraków 2000.
- [23] Blaschke W. — Uwarunkowania i sposoby ustalania poziomu cen węgla kamiennego u progu wejścia Polski do Unii Europejskiej. Mat. IV seminarium Systemu Zbytu Węgla, Wyd. COIG, Ustroń 2001.
- [24] Blaschke W., Borkowski Z. — Górnictwo węgla kamiennego w Polsce w świetle nowej Regulacji Rady UE dotyczącej pomocy państwa dla przemysłu węglowego po wygaśnięciu traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali. Mat. XVI Konf. „Zagadnienia surowców energetycznych w gospodarce krajowej”, Zakopane, Sympozja i Konferencje nr 57, Wyd. Instytutu GSMiE PAN, Kraków 2002.
- [25] Borkowski Z. — Regulacje Unii Europejskiej dotyczące pomocy państwa dla przedsiębiorstw górniczych. Biuletyn PARGWK S.A. nr 1, 1998.
- [26] Borkowski Z. — Główne cele polityki energetycznej Unii Europejskiej oraz pomoc dla sektora węglowego w krajach Unii. Biuletyn PARGWK S.A. nr 3, 2000.
- [27] Borkowski Z. — Węgiel w strategii energetycznej Unii Europejskiej. Biuletyn PARGWK S.A. nr 2, 2001.
- [28] Borkowski Z., BIAŁAS M. — Przemysł węglowy w Unii Europejskiej po wygaśnięciu Traktatu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Biuletyn PARGWK S.A. nr 7—8, 2001.
- [29] Borkowski Z. — Pozycja węgla po wygaśnięciu Traktatu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali. Biuletyn PARGWK S.A. nr 2, 2002.
- [30] Borkowski Z. — Pomoc państwa dla sektora górnictwa węglowego obecnie i po rozszerzeniu Unii Europejskiej. Biuletyn PARGWK S.A. nr 5, 2002.

REGULATIONS OF STATE AID FOR COAL INDUSTRY IN THE EUROPEAN UNION AND HARD COAL MINING REFORM IN POLAND

Key words: Hard coal, state aid, EU regulations

Abstract

In the years to come Poland will join the European Union. The EU rules for state aid should be implemented for inefficient Polish coal mines. As a result of restructuring processes conducted since 1992, more of mines will fully or partly be efficient. Mines in which coal production costs will be higher than the costs of imported coal will be closed. Some of these mines can be placed into the system of the European Communities' fossil fuels own resources. These plans are related to the European strategy for the security of energy supply. To secure the coal production quotas that guarantee the access to the coal resources, selected coal mines will be able to receive the state aid. These plans should be present in restructuring programmes for the years after EU accession. The rules of state aid for hard coal industry in EU countries have been described in the paper with the special attention put on new (2002) Council Regulation in this subject.